

Zápis

z obhajoby disertační práce paní PhDr. Petry Ziy Slukové
konané dne: 27. 6. 2012

téma práce: „*Role informace a komunikace v organizaci: Diagnostické nástroje
informačních a komunikačních procesů*“

přítomní: doc. RNDr. Jiří Souček, DrSc. - předseda
doc. PhDr. Richard Papík, Ph.D. – školitel
prof. Ing. Josef Basl, CSc. – oponent – omluven
Doc. PhDr. Rudolf Vlasák – oponent
Ing. Martin Souček, Ph.D.
PhDr. Barbora Drobíková, Ph.D.

Předseda komise doc. RNDr. J. Souček, DrSc. zahájil obhajobu a představil přítomným kandidátku a její profesionální vývoj (studijní stáže, projekty).

Kandidátka v prezentaci přítomné seznámila se svou disertační prací. Představila hlavní cíle práce, kterými je ilustrovat vazbu a vztah tří proměnných: informace, komunikace a organizace. V teoretickém úvodu práce je obsažena definice základních tří pojmů a pojmu komunikační procesy a také jsou definovány základní formy organizační struktury. Hypotéza, že forma organizační struktury má přímý vliv na podobu informace a komunikace v organizaci, se v práci potvrdila. Disertační práce se dále věnuje informačnímu auditu; z pohledu informační vědy je toto téma pokryto minimálně. Autorce šlo o vytipování diagnostických nástrojů, v práci jsou uvedeny i souvislosti s teorií informace. Kandidátka vychází z premisy, že změna organizačních struktur ovlivňuje charakter informačních toků a tedy podobu komunikace v organizaci. I druhá hypotéza stanovená disertační prací (tj. že komunikační klima ovlivňuje bezprostředně podobu, množství, kvalitu a včasnost informace), se potvrdila. Třetí hypotéza stanovila, že informační audit je vhodným diagnostickým nástrojem organizace a mohl by v prostředí klíčovou roli v informačním a znalostním managementu organizace. Z pohledu vývoje má informační audit ještě nevyužitý potenciál, tento nástroj by mohl v budoucnosti hrát významnější roli. Problematika informačního auditu je významněji rozpracována např. v Austrálii a USA. Práce také prozkoumala metodický rámec diagnostických nástrojů.

Školitel doc. PhDr. R. Papík, Ph.D seznámil s vývojem studia kandidátky a její disertační prací. První část práce je metodologická a teoretická. Školitel oceňuje rozhraní s informační vědou a to zejména v těchto oblastech: modely komunikace informací, modely sociální komunikace (kandidátka i tuto problematiku může aplikovat v praxi při své práci na FF ÚK a je propojena i s její výukou na ÚISK). Původně se kandidátka věnovala také tematice competitive intelligence, v současné době se zejména věnuje problematice komunikace informací obecně.

Poté oponenti přednesli závěry a nejdůležitější části svých posudků.

Oponent Doc. PhDr. R. Vlasák vyzdvihl hodnotu práce, která se zabývá tématem velmi aktuálním v oboru informační vědy a souvisejících oborů. Práce přispěla ve vyjádřených hlediscích k lepším nástrojům pro management organizací. Oponent oceňuje, že vlastní

analýza pojmů je velmi systematická a relevantní, pozitivní je také zahrnutí velké názorové šíře (např. uvedení autorů jako F. Machlup). Oponentovi ve výčtu uvedených autorů chyběl pouze Friedrich von Hayek. Téma problematiky diagnostiky systému komunikačních toků v organizaci je v disertaci podáváno vyčerpávajícím způsobem. Oponent doc. Vlasák dále poznamenal, že se mu nelíbí používání termínu řízení znalostí, ačkoli je v rámci této odborné oblasti obecně rozšířen. Dále uvedl, že se v práci podařilo zdokumentovat vztahy mezi informací, komunikací a organizací.

Oponent doporučuje práci k obhajobě.

Druhý oponent, prof. Ing. J. Basl, CSc. byl z obhajoby omluven, posudek přečetl přítomným Ing. M. Souček, Ph.D. Oponent považuje téma práce za aktuální. Vyjadřuje názor, že úvodní kapitola měla být opřena detailněji o informační zdroje. Charakter práce je popisný, jedná se o komparativní analýzu. Bylo by vhodné zařadit hlubší porovnání. Oponent položil následující otázky k obhajobě: Vysvětlit, co je to faktor důvěry a jak je možné ho ovlivnit a zlepšit. Z metod analýzy komunikačních sítí byla v práci vybrána metodologie ECCO – vysvětlit, jakým způsobem byla vybrána a proč. Jaká jsou možná úskalí nových médií typu Facebook? Oponent dále požaduje předložení vlastních publikovaných textů kandidátky.

Po zodpovězení otázek oponent práci doporučuje k obhajobě.

Kandidátka PhDr. P. Sluková se vyjádřila k oponentským posudkům.

Připomínka doc. Vlasáka, že v práci není zahrnut F. von Hayek – kandidátka přiznává, že jeho přínos v práci měl být uveden. Citovaná použitá literatura pochází zejména z 90. let – kandidátka dohledala další informační zdroje, které komisi předložila. Uvedla, že téma se stává stále více atraktivním u virtuálních organizací; je potřeba rozlišovat virtuální organizaci a virtuální komunitu. Kandidátka poté uvedla příklady virtuálně pojatých organizací, např. VISA – síť nezávislých poskytovatelů karet; společnost SONY – vytváří prostředí pro virtuální komunity dospělých a adolescentů; státní organizace – australská virtuální universita, MIT (oblast online leasing), dále bankovní a zdravotní systémy (např. vláda na Novém Zélandu – sdílení informací zdravotního rázu, strategie definovaná již v roce 1991). Související je téma elektronických obchodních trhů. Vliv na předkládané téma má také fenomén intranetu. Jedná se o účinný nástroj pro šíření informací v organizaci. Existuje velká terminologická diskuse o tom, jaké jsou nástroje intranetu a jaké jsou nástroje ICT. Dále kandidátka zmínila informační audit, který proběhl na australském Úřadu vlády. Dotazník, který disertační práce uvádí, byl uplatněn v posledních třech letech v předmětu Sociální komunikace. V předmětu je zmíněno např. i teoretické pojetí informačního auditu u S. Henczelové a S. Buchanana. Problémem je, že se jedná o výuku studentů prvních ročníků, kteří zatím nemají teoretické základy oboru; také nedostatek praxe těchto studentů vede k tomu, že nejsou schopni sestavit dobrý informační audit.

Odpovědi na otázky oponenta prof. Basla. Jak zlepšit faktor důvěry. Souvisí s tím, jak často je obsahem na poli komunikace, jak velký vliv má podoba informace a komunikace v organizaci. Trust management – zabývá se otevřeným komunikačním klimatem, jeho účel je pragmatický. Důvěra má přímý vliv na podobu informačního toku a kvalitu probíhajících informací a ochotu pracovníků ke sdílení informací. Kandidátka se zmínila o faktorech ovlivňujících informační/komunikační otevřenost: faktor upřímnosti se projevuje hlavně ve vertikální komunikaci, důležitá je prokázaná kompetence nadřízeného, dále sociální faktory a to, jak se pracovník identifikuje se samotnou organizací. Na důvěru má také vliv přesnost komunikačního toku – přesnost a směr komunikačního toku je přímo úměrný faktoru důvěry. Existují možnosti, jak faktor důvěry měřit a identifikovat.

Dále kandidátka vysvětlila proces výběru metodologie ECCO, co bylo při výběru zvažováno. Další možné metody, které by bylo možné využít: např. metoda sociometrického zvažování,

metoda zaznamenávání do deníků, metoda malého světa. Metoda ECCO byla kandidátkou vybrána zejména proto, že se u ní důraz klade na neformální toky komunikace v organizaci. Potvrdila se teze, že neformální toky v komunikaci organizace mají velký vliv – je rychlá, přesná, orientovaná na úkoly. Výběr byl dále ovlivněn osobním zájmem kandidátky.

Budoucí úskalí rozvoje ICT, fenomény typu Facebook. Rozvoj ICT umožňuje přijímat mnoho dat, dochází k informačnímu přetížení. Nutnost zpracovat velké množství informací bude do budoucna stresorem pro jedince v organizaci. V práci bylo potvrzeno, že komunikační sítě a jejich podoba mají velký vliv na jedince i organizaci. Vliv kolísání informačního toku je srovnatelný s negativním vlivem dopadu velkého množství informací na jedince. Facebook – a obecně vliv nových médií v organizaci – způsobuje, že dochází k minimalizaci osobních kontaktů včetně absence neverbálních znaků komunikace, které mají pozitivní vliv na komunikaci v organizaci. Do budoucna se bude pravděpodobně měnit forma komunikace v organizaci.

Diskuze:

Doc. Richard Papík položil kandidátce doplňující otázku ohledně metodik informačního auditu. Zdá se, že se jedná o velmi teoretické metodiky, nepoužitelné v praxi. Který model podle kandidátky nejvíce odpovídá skutečnosti? Např. model Henczelové je velmi komplikovaný. PhDr. Sluková odpověděla, že podle jejího názoru naopak většina modelů není dostatečně detailní, nezohledňují faktory, které mají vliv na informaci nebo komunikaci v organizaci. Pozitivně hodnotí model S. Buchanana, který zařadil proměnné, které souvisejí s ekonomickými výsledky podniku apod., organizační kontext organizace, zabývá se také organizačním klimatem v organizaci (včetně investic do znalostního managementu). Předchozím modelům chyběly důležité proměnné.

Doc. J. Souček připojil komentář, že obhajované téma je velmi zajímavé a aktuální. U problematiky využití ICT v komunikaci organizace se nejedná o stabilizovanou oblast, modely se neustále vyvíjejí. To se pak promítá i do praktických otázek.

Předseda shrnul a uzavřel diskusi s tím, že kandidátka odpověděla na otázky oponentů. Poté ukončil veřejnou část obhajoby disertační práce.

Členové komise přistoupili k tajnému hlasování.

Vyhlášení výsledků tajného hlasování:

Komise navrhla udělit titul doktor (Ph.D.)

v Praze 27. 6. 2012 zapsala Mgr. Věra Pilecká